

Előfizetési díj:
Negyedévre ... 2 kor.
Félévre ... 4 kor.
Egész évre ... 8 kor.

Egyes szám 40 fill.

Megjelen július és
augusztus kivételével
havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTİK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség:

IX., Ferencz-körút
31. szám, I. em.

Kiadóhivatal:

V., Váci körút 78. sz.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egylet.,
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszók-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Ényedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoraljaújhegyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athleta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. Köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi torna- s vivóegyl.,
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika-Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egy.,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai Club

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47.020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézeinek.

A m. kir. vallás- és közoktatási miniszterium hivatalos közleményei.

A magyar tanulók országos tornaversenyének szabályai.

VII. Játékverseny.

Füleslabda.

A füleslabda versenyére jelentkező intézetek — lehetőleg hasonló intézetek csapatai — küzdenek egymással. Két-két intézet között 10 perczig tart a mérkőzés.

Egy és ugyanabban az időben egyszerre 16 intézet játszik olyformán, hogy az első 10 perczben a versenyjátékokra jelentkezett összes intézetek *első csoportja* (16 intézet) kerül játékhoz, mely idő leteltével harangjelre a versenybírák azonnal befejezik a játékot s az első csoport játszócsapatai nyomban a tornatér háttérében levő osztagjaikba (különítményeikbe) visszavonulnak.

Ezután a versenyjátékokra jelentkezett intézetek *második csoportja* kerül játékhoz. Ezen csoport játszócsapatai saját osztagjaikban már összeállítva várják az első csoport játéka végét, mert a mint ez harangjelre befejezi játékát és elhagyja a játszótérre a *második* csoport haladéktalanul kivonul a játszótérre.

A második tíz percz végén harangjelre a versenybírák befejezik a második csoport játékát s a fenn említett módon nyomban sorra kerül a *harmadik csoport*, amelynek játéko (épen úgy, mint az előbbi két csoportnál) saját osztagjaikban készen várják az előtők játszó második csoport játékbefejezését. A harmadik csoportot követi a *negyedik* s esetleg ötödik csoport is.

Milyen sorrendben és összeállításban kerülnek a jelentkező intézetek a versenyjátékokra, az majd a részletes műsorban lesz elősorolva. Ugyancsak a részletes műsorban befoglalt térképen minden játszócsapat játszó-

helye világosan lesz feltüntetve s így a játszócsapatok minden késedelem nélkül siethetnek játszóhelyükre.

A mérkőzésben két csapat, egyenkint tíz-tíz tanulóval vesz részt (kisebb számú csapat is kiállhat, de nem követelhető, hogy az ellenfél is hasonló számú csapattal játszon).

A játszótér hossza 60 m., szélessége 20 m. A játszótér határai vészvonallal megjelölve. A játszótér közepétől mindkét kapu felé 20 m. távolságban a kapuvonallal párhuzamosan mésszel jelöltetik az *indulási vonal*.

A labda súlya 2 kg., a labda fülének hossza 25 cm. Teljesen egyenlő új füleslabdákat a versenyző csapatoknak a versenybírák adnak a játszótérre. Ha a labdát *egy kézzel fülénél megfogva* kiröptjük, akkor azt *hajításnak*, ha pedig *két kézzel* továbbítjuk azt, akkor *dobásnak* mondjuk. Dobásközben a labdát fülénél fogni s avval a dobás távolságát fokozni akarni, nem szabad. A hajításnál, valamint a dobásnál 2—3 (hajítás közben, ha tetszik egy fordulat kíséretében) ugrás meg van engedve. A ki azonban 3-nál többet ugrik, annak hajítása vagy dobása érvénytelen és ugyanarról a helyről, de most már *ugrás nélkül* hajít vagy dob. Ha ezen második hajításnál vagy dobásnál nem tartja be a szabályt, a bíró az illető játszót a játékból kiállíthatja. A labdát minden esetben a *fejmagasságon felül kell hajítani vagy dobni*. Sem az úgynevezett gyertyadobás, sem a közvetlenül maga elé való szándékos ledobása a labdának nincs megengedve, csupán az *ívalakban* való dobás érvényes. Ha a játékos ezen szabályok ellen vét, első esetben: megismételheti a hajítást vagy a dobást; második esetben azonban: elveszti a 2—3 végezhető ugrást és helyből kell hajítani vagy dobni, harmadik esetben: a játékból kiállítható. A földre esett labdát lökni vagy rúgni vagy a levegőben visszaütni tilos. Ha ez megesik, a labdát arra a helyre kell visszavinni, a hol a földre esett, vagy a honnan visszaütdötték.

A versenyző felek sorshúzás útján eldöntik, mely csapat kezdí a játékot. A mely csapat a sorsolásnál

nyert, választhatja a helyet vagy a kezdés jogát, e szerint aztán kapja a másik fél a kezdés jogát vagy a helyet. A sorsolást a versenybíró a mérkőző csapatok vezetőivel együtt ejti meg a szokásos módon, pl. pénzdarabbal stb.

A játék mind a nyolc játszótéren a sorsolás után harangjelre egyszerre veszi kezdetét és 10 perc múlva harangjelre végződik. A játék olyformán kezdődik, hogy a játékot kezdő csapat valamely tagja a labdát fölélenél fogva a *saját indulási vonala közepétől* az ellenfél kapuja felé hajtja. Maga a játék ezután úgy folyik, a mint az dr. Ottó József Ifjúsági játékok című könyvében található s a mint azt a M. O. Tornaegyletek szövetségébe tartozó tornaegyletek is játszzák. De mivel a fennemlített játékkönyvben csupán a játék menete van leírva, szigorúan vett versenyszabályok ellenben megjelölve nincsenek, azért a játék kiegészítésül még a következő szabályok betartandók: Ha a labda bármely módon a *két oldal határvonal* valamelyikén kikerül a *játszótérről*, akkor a hajtás vagy dobás megismétlendő. Ha a labda a kapuvonalon (a játszótér szélességi vonalán), de nem a kapu fölött *hajítással* kerül ki a játszótérről, akkor a védőpárt bármely tagja a labdát a határvonal azon pontjára viszi, hol az a játszótérről kikerült és onnét *hajítja* vissza az ellenpárt kapuja felé. Ha a labda *dobással* kerül ki a kapu alatt, vagy a *kapu mellett a kapu-vonalon* át a játszótérről, ezen esetben: a) ha a védő pártján van az előnyyszerzés joga, akkor a védőpárt azon tagja, a ki legközelebb áll a labdához, a kapuvonal azon pontjáról, hol a labda kikerült, az ellenpárt kapuja felé hajtja azt vissza, míg b) ha a támadó pár részén van az előnyyszerzés joga, akkor ezen pártból 2—3 ugrással kíséri meg a kapu feletti áthajtást.

A játéknál egy versenybíró ítél, segítségére van a vonalbíró és két kapubíró. A versenybíró döntése ellen felelbezésnek helye nincs. Játékot nyer azon csapat, melynek valamely tagja a labdát az ellenpárt kapuja fölött áthajtja vagy átdobja. Egész játékban *pedig* azon csapat lesz győztes, a mely a kikötött idő alatt (10 perc) többször hajtotta vagy dobta át a labdát az ellenfél kapuja fölött. Holtverseny nincs. Új játékot mindig a nyertes fél kezd az indulási vonaltól ismert módon.

Kótya.

A kótya-játék egyidőben folyik a füleslabda-játék versenyével. A játékverseny kezdetekor a kótya-játék versenyében (s a füleslabda versenyében is) résztvevő intézetek versenycsapatai a részletes műsorban megjelölt csoportokban és sorrendben elfoglalják a műsorban található térképen feltüntetett játszóhelyüket. Új harangjelre a téren levő összes csapatok játékba fognak. 15 percnyi játékidő letelte után a kótyaverseny bírái a kótya-játék versenyét befejezik. (A füleslabda játék versenye ezen időtől függetlenül folyik tovább és a saját ideje szerint harangjelre befejeződik).

A kótya-játék verseny csoportjai (éppen úgy, mint a füleslabdaverseny csoportjai) hátul a saját különítményeikben már játékokra készen várják az előttük versenyző csapatok játékának befejezését, hogy azonnal kivonulhassanak játszóhelyükre és a versenybíró által adott jelre játékba foghassanak.

A kótya-játékban egyszerre 3 intézet 4—4 tanulóval (12-es játék) mérkőzik. Az első csapat 0 cikkel, a második 2 cikkel, a harmadik 3 cikkel (ez a kiegyenlítés) kezd a játékot. A három csapat közül győztes az, mely a 15 percnyi játék tartama alatt több cikket csinál. A játék kapásra megy. A lyukba a *lábat* és nem a *botot*

kell dugni. A pártok pártjai egymásnak mindenben segíthetnek.

A játék leírása dr. Ottó József „Ifjúsági Játékok” című könyvében található.

A játékban egy versenybíró ítél, a bíró döntése ellen felelbezésnek helye nincs. A játék tartama 15 perc.

Ifjúsági tornaegyesületek.

Hiába küzdünk a tanulók egyetemeskedése ellen; ez már olyan epidémia, melyet a fennálló miniszteri rendelettel gyógyítani nem lehet. Próbáljuk meg a „hasznalót hasonlóval” nevezett orvosi elméletet, hátha boldogulunk.

Az ifjak egyetemeskedése ellen a legnagyobb panasz, hogy ez úton a nekik nem való felnőttek társágában megromlanak. Tehát hagyjuk meg az egyetemeskedést, de csináljanak ők maguk között egyleteket. Ilyen egyletekről már is van tudomásunk, de persze ezeket a szülők és iskolák előtt titkolják az ifjú tagok.

A szivarozás régi iskolai szigorú tilalmának feloldásával a szivarozók száma határozottan csökkent. Talán így lennének az egyetemeskedéssel is, ha az iskola nem üldözné.

Az ifjúsági torna- vagy játék-egyletek alakítását bízzuk egészen a tanulókra, legfeljebb némi tanári ellenőrzést kellene kikötni. Nagyon jól tudjuk, hogy a fiúk mindjárt több kedvvel működnek az önképzőkörökben is, ha a tanárelnök irányítását nem érzik. Engedjük őket szabadjára, míg valami komolyabbtól nem tartunk. Maga az egyetemeskedés baja már úgyis meg van, a külön egyesületek a baj nagy részét csökkenteni fogják.

Előre tudhatjuk azt is, hogy a fiúk mindenekelőtt a labdarúgásra alakítanak egyletet. De ezt se bánjuk; most is csak ezt csinálják, az egyletben azonban rövid idő múlva a tornázáshoz is kedvet kapnak. Pár év előtt tanítványaim egy kis baráti csoportja alakított titokban egyletet a játszótérre a labdarúgást. Ma már a kis csapatból egy pompás egylet alakult, melyben a labdarúgáson kívül rendszeresen tornáznak, vívnak.

Nem volna ajánlatos, ha az egyes iskolák tanulói csak maguk között alakíthatnák meg az egyleteket, mert így egy valóban lelkes csapat nem is alakulna meg. A fővárosi tanulók közt a barátságot inkább az iskolán kívül a családi érintkezés hozza létre, mint az egy iskolába való járás. Itt csak az egy osztályba járók ismerik egymást s így népes egyletet egy iskola nem is alakíthatna.

Ne féljünk annyira a tanulók sportszerű egyetemeskedésétől. Hisz a francia és angol tanulók mily lelkes sportbarátok, éppen egyleteik, csapatjaik munkássága révén. Mit szólunk a fővárosi tanulók kávécsarnoki gyülekezéseiről? Nem jobb lesz, ha a porondon és a tornateremben gyűlnek egybe az egyivású ifjak?

Ha a tanulók kérik az iskolai játéktér, vagy tornatermet, azt is át kellene nekik adni. Hisz arra való, e helyek, hogy a fiúk itt erősödjének.

A délutáni játékorák intézményét se féltsük az egyleti játékok miatt. Mert mit ér az olyan játékor, melyre kedvtelenül megy a tanuló. Sőt éppen azt hisszük, hogy a játékdélutánok is elevenebbek lesznek, persze csak úgy, hogy ha az elevenséget megengedjük.

Az ifjúsági egyleteket nem kellene semmiféle rendelettel vagy tanári felszólítással szervezni, hanem csak

annyit kellene kihirdetni, hogy az igazgatói bejelentés után megalakulhatnak az egyesületek. Ha megalakulnak és dolgoznak, jó, ha nem, az sem baj. Az iskola a maga dolgát végezze el és a többit bízza a családra.

Hazai tanulmányi kirándulások.

Brassó. Brassóban és közvetlen környékén megtekintésre érdemes ipari és kereskedelmi telepek a következők:

a) Ipartelepek Brassóban: 1. Scherg V. és társa posztógyára. 2. Schiel Testvérek vasöntő- és gépgyára. 3. Scherg Testvérek bőrgyára. 4. Brassói portland-cement gyár. 5. Breckner et Clompe gyertya- és szappangyár. 6. Kenyeres Károly likörgyár. 7. Első erdélyi cukorkagyár. 8. Kénsav- és műtrágya-gyár. 9. Kőolajfinomító részvénytársaság gyára. 10. Harth K. és Társa pezsgőgyár. 11. Schmidt Testvérek téglagyára. 12. Jehnsen A. tejgazdaság. 13. Légszeszgyár. 14. Par-kettgyár. 15. Pap-féle láda- és famunkáló gyár.

b) Közvetlen közelében: 1. Czell-féle sörgyár Derestén. 2. Czell-féle szeszgyár Keresztényfalun. 3. Cellulóze gyár Zernesten. 4. Papírgyár Zernesten. 5. Hornung Testvérek hajlított bútorgyára Feketehalmon. 6. Kőedény-gyár Keresztényfalun. Ezzel kapcsolatosan a rozsnyói vár. 7. Neustädter-féle élesztőgyár Prázmáron.

c) Kereskedelmi intézmények: 1. Piaci pénzváltók. 2. Nyilvános áruház (megtekintésre különösen alkalmas péntek, hetivásárnap). 3. Stanesku Testvérek bizomány-üzlete.

Geográfiai, történelmi, ethnográfiai nevezetességei és természeti szépségei: a Cenk.

1. Tömösi szoros, hol 1848-ben 1500 székely 28 ezer oroszsal szemben hősi halált szenvedett, s hol a csata helyét obeliszkek jelöli.

A szoroson fel Predealra egyfelől természeti szépségeiért, másfelől a határállomás és határvám megtekintéséért érdemes utazni vasúton, valamint Predeából Sinaiába, Romániának ezen kiváló nyaraló telepére.

Utazás: Brassó ind. 11.40, Sianiába érkezik. 2.47 d. u. Vissza: Sinaiából ind. 6.45 este, Brassóba érkezik. 9.18 este. Vasúti költség — tanulmányuti kedvezmény mellett — 3-ik oszt. 3 korona.

2. Zernest, hol Teleki Mihály elesett.

Zernestről kirándulás a zernesti sziklaszorosba (Propásta). Ez a sziklaszoros 1 km. hosszú, a szoros falai 80—100 méter magasak s szélessége 4—6 méter.

Zernestig vasúton lehet menni 2 óra alatt s onnan gyalog a sziklaszorosba. Ennek megjárására 5 óra idő kell.

Utazás: Brassó ind. reggel, Zernestre érkezik. 10.28 d. e. Vissza: Zernest ind. 7.20 este, Brassóba érkezik. 8.34. Költség 1.50 K.

3. Brassóból Tusnád-fürdőre, onnan Szent Anna

tóhoz, Bálványos fürdőre és kénbarlanghoz. A kénbarlanggal átellenben levő hegykúpon van Bálványos vára romjaiban, az Aporok ősi sasfészke. A tűzmadár székely itt tartotta fenn Hádur vallását, míg a kor szelleme a keresztény vallás előtt meghódolásra nem kényszerítette.

Utazás: Brassóból Tusnádra vasúton s Tusnádról tovább és vissza. Brassó ind. 8.45. Tusnádra érkezik. 11.50 d. e. Másnap korán reggel Tusnádról gyalog a Szent Anna tóhoz, onnan a kénbarlanghoz.

Ezen kirándulásra Tusnádról 8 órai idő kell. Utazási költség: 2.50 K.

A kénbarlang nyílása 1053 méter magasban fekszik. Átlagos szélessége 2 méter, legnagyobb magassága 6 méter, hossza 14 méter. A barlangban fejlődő gáz 95.49% szénoxidból, 0.56% nitrogénből áll. A barlang mérges gázait levezetik a Bálványos alatt álló szénsavgyárba s ott vaspalackokba zárják s hozzák forgalomba.

Az itt felsorolt 3 irányú kirándulásra a nyári vagy kora őszi időszak alkalmas, amennyiben husvéti időszakban nem lehet azon helyekhez jutni, hová csak gyalog lehet kirándulni, mint a Szent Anna tóhoz, zernesti Propásta. Sinaiába pedig — nyaraló telep lévén — azért nem érdemes husvétkor menni, mert kevés látni való van akkor.

A brassói ipartelepek hármikor megtekinthetők. Ha a kirándulás csak Brassóig terjed, a husvéti időszak ajánlatosabb a költségekre való tekintetből, amennyiben nyáron és kora ősszel oly sok idegen van Brassóban, hogy tömeges elszállásolás egyáltalán lehetetlen, vagy pár héttel a megérkezés előtt eshető megrendelés mellett igen magas árak mellett.

Az internátusban nem lehet kirándulókat elhelyezni, mert nincs ágynemű. Ez ugyanis a tanulók tulajdona, mit nyári szünidőre javítás, tisztogatás céljából kötelesek haza vinni.

Tavaszi vagy őszi időszakban Brassóban az ellátás költségei naponként 3—4 koronára rúgnak.

Fiume. I. Megtekintésre érdemes ipari és kereskedelmi telepek és egyéb nevezetességek az intézet székhelyén s közelében a következők:

1. „Unio“, vegyi termékek gyára: készít ecetsavat és ecetet faecetből. 2. „Stabilimento prodotti chimici“, vegyi termékek gyára; foglalkozik kénsav, sósav, alumíniumszulfát és alumíniumhidrát, szóda, mesterséges trágya (szuperfoszfát) gyártásával; mészegetés is látható. 3. Kőolajfinomító, petroleum, kenőolajok és parafin gyártása; petroleumgőzös; kis, ezen árúkra vonatkozó gyűjtemény is megtekinthető a gyárban. 4. Torpedógyár (nehezen hozzáférhető). 5. Csokoládé, kakaó és cukorgyárak. 6. Dohánygyár, különösen virginiai szivar és cigarettagyártás. 7. Kávé- és tearaktár. 8. A kikötők: a Baross anyag- és petroleum-kikötő, raktárak; a hajók megtekinthetők. Kivándorló hajóra belépők az „Adria“ palotában személyenként 20 fill. 9. Az

„Adria“ gőzhajó r. t. irodahelyiségei. 10. Papirgyár, egyszersmind a Recsina vadregényes völgye. 11. A delta farakodó és a hosszú hullámát. 12. Tersattón a Frangepániak várroma, belépő 1 K; szép kilátás a Recsina völgyébe. 13. Kirándulások: Abbáziába menettérti jegy 1.20 K, Cirquenicába 0.80 K, Buccariba és Portorèba menettérti jegy 1.20 K. 14. Martinschizzai vesztegzár; egy órai séta. 15. A város nevezetességei közül megtekintésre érdemes a halpiac és József főherceg kertje gyönyörű kilátásával. 16. A felső keresk. iskola gyakorló irodája.

II. A kirándulók az intézetben nem helyezhetők el, hanem szállókban és pedig „Hungaria“-ban és „Hôtel de la ville“-ben; lakás, ellátás naponként 4.80—5.— korona.

Egy év az „Aradi Tornaegyesület“ életéből.

Az Aradi Tornaegyesületnek mult évre szóló közgyűléséről a következőkben számolunk be:

Szokatlan nagy számban, 58-an jelentek meg a derék, szép multnak örvendő s az egész ország tornász-köreiben előnyösen ismert és jó hírnevű, tevékeny egyesület közgyűlésén, mely a városháza dísztermében tartott meg.

Az elnöki széket *Urbán* Iván elnök foglalta el, ki a népes közgyűlést következő lelkes szavakkal nyitotta meg:

Tisztelt Közgyűlés!

Midőn egyesületünk XXVI-ik rendes közgyűlésén megjelent tagtársakat üdvözlöm, alapszabályaink 30-ik §-a értelmében a közgyűlés határozatképességét megállapítom, s a mai rendes közgyűlést ezennel megnyitom.

A jegyzőkönyv vezetésére *Nagy* Sándor titkár-művezető urat, annak hitelesítésére ifj. *Nachtnébel* Ödön és *Nagy* Károly urakat kérem föl.

Tisztelt Közgyűlés!

Büszkeséggel tekinthetünk vissza a lefolyt évben kifejtett működésünkre. Egyesületünk történetében az 1904-ik esztendő fényes betűkkel lesz megörökítve. Tudják Önök, hogy a „Magyarországi Tornaegyletek Szövetsége“, méltányolva egyesületünknek a hazai tornaegyesületek közt kiváló szerepet betöltő hivatását, méltányolva ama tántoríthatatlan hűséget, mellyel a tornaszövetség eszméi iránt viseltetünk és azokat 26 év óta tényekkel igazoltuk: immár másodízben bízta meg egyesületünket, hogy a VII-ik szövetségi országos tornaünnepélyt Aradon mi rendezzük.

Mindnyájunk élénk emlékezetében élnek még a pünkösdi szép napok, midőn az egész országból összegyűlt tornászcsereg, egész joggal állíthatjuk, hogy Magyarország férfi nemzedékének büszkeségei, a magyar nemzeti tornázás lelkes apostolai itt Aradon bemutatták városunk és megyénk legfényesebb közönsége előtt, hogy nemzeti erőt ápolnak és hazafias missziót teljesítenek.

Nem akarom részletezni az ünnepély minden egyes mozzanatát, csak kiemelni kívánom azt, hogy a VII-ik szövetségi országos tornaünnepély úgy erkölcsi, mint anyagilag fényesen sikerült.

Egyesületünk életének fontos momentumát képezte a lefolyt évben egyesületünk 25 éves fennállásá-

nak ünnepélye, egyesületünk zászlójának ünnepélyes felavatása és ugyancsak a pünkösdi országos tornaünnepély alkalmával és keretében óriási részvét mellett megtartott és fényesen sikerült magyar jellegű országos vívóakadémia.

Kiemelni kívánom még azt, hogy az 1903-ik év november havában megtartott női torna-szakosztályunk a lefolyt évben a fejlődés és haladás jegyében nagyon szépen virágzásnak indult, hogy arra kellő gondot fordítunk, hogy a közönség részéről abbéli fáradozásaink kellő méltánylásban részesülnek.

Kiemelni kívánom még azt is, hogy az elmúlt évben tagjaink nagy részének óhajára evezős osztályt létesítettünk, arra majdnem 5000 koronát befektettünk és a mai közgyűlésnek egyik feladatát képezi, hogy ezen szakosztály részére szükséges anyagi eszközöket megadja.

Habár eddig is nagy áldozatokat hoztunk már és kell még hoznunk az evezős osztály részére, azt meddő befektetésnek nem tekinthetjük, mert az evezős osztály létesítése Aradon régen érzett szükségletet képez, ami már abból is kitűnik, hogy már az első évben 81 tag lépett be az evezős osztályba.

Meg vagyok győződve, hogy a csónakháznak a védőtöltésen belül, közvetlen a Maros partján való át-helyezése és kibővítése és ez által a tagoknak nyújtandó nagyobb kényelem az evezős sport minden hívét egyesületünk zászlaja alá fogja gyűjteni.

Ugyancsak egyik fontosabb mozzanatát képezte a lefolyt évnek, hogy az általunk Aradon kezdeményezett és ugyancsak egyesületünk által sportszerűen üzemeltetett és ugyancsak egyesületünk által sportszerűen üzemeltetett atletikának egyik válfaját, a birkózást meghonosítottuk, e célból *Wladimir* birkozó mestert tagjaink részére két hónapi tanfolyamra szerződtettük és annak befejeztével a nyári színházban országos jellegű birkozó-versenyt rendeztünk, melynek Magyarország sportéletében eseményszámba menő mozzanata *Weisz* Richárd országos birkozó bajnoknak legyőzete volt *Odry* Zoltán egyesületünk tagjától, ki ezáltal Arad város birkozó bajnokává lett.

Egyesületünk életében előfordult részletes eseményekről választmányunk évi jelentése szól, melynek előterjesztésére a titkár-művezető urat felkérem.

Az elnöki megnyitót a közgyűlés éljenzéssel fogadta.

Miután a közgyűlés napirendjén az alapszabályok módosítása is szerepelt, *Urbán* Isván elnök azt az indítványt tette, hogy miután az évi jelentés, mely tekintettel a mult évben előfordult gazdag és változatos eseményekre, úgy is ki fog nyomtatni, tekintessék az felolvasottnak. A közgyűlés az indítványt elfogadta s *Nagy* Sándor titkár-művezető a jelentésnek csak a főbb pontjait olvasta fel.

Az egyesület tagjainak létszáma következő volt: tiszteletbeli 7, alapító 9, működő tag (női szakosztály) 65, működő tag (férfi szakosztály) 217, pártoló tag 84, összesen 382. Az evezős osztálynak az 1904. évben 81 tagja volt. 1903-ban volt összesen 283, tehát a tagok száma 1904-ben 99-el szaporodott.

Ezután *Körmives* József pénztárnok olvasta fel jelentését, mely szerint pénztári készlet: 11.200-03 korona, leltári érték: 7148 korona, az összes vagyonérték: 18.348-03 korona. A pénztárnok jelentésével kapcsolatban felolvasott a számvizsgáló-bizottság jelentése is, mely után a közgyűlés úgy a választmánynak, mint a pénztárnoknak és a számvizsgáló-bizottságnak a fölmentvényt megadta.

Az alapszabályok módosításának letárgyalása után az 1905-ik évre szóló költségeloirányzatot állapította meg a közgyűlés, mely szerint a bevétel 7000, a kiadás 6400 koronában állapítottatott meg.

Ezután ifj. *Nachtnébel* Ödön korelnök, *Szántay* Alajos és dr. *Aussterweil* László szavazatszedő-bizottsági tagok működésével kezdetét vette a szavazás. Megválasztottak; elnök: *Urbán* Iván, alelnök: dr. *Steinitzer* Pál, titkár-művezető: *Nagy* Sándor, ügyész: dr. *Szeghő* Húgó, orvos: dr. *Schusztler* Henrik, pénztárnok: *Körmives* József, ellenőr: *Petrisyn* Gyula, szertárnokok: *Szilárd* Győző és *Jankó* Gyula. *Választmány*: dr. *Angel* István, dr. *Aussterweil* László, dr. *Czédly* Károly, *Darányi* János, dr. *Dálnoki* Nagy Lajos, *Hechs* Vilmos, *Herczel* Bernát, *Jancovics* Ferenc, *Kell* Lajos, *Lácay* István, *Lamzer* János, ifj. *Nachtnébel* Ödön, *Nagy* Károly, v. ifj. *Neuman* Adolf, v. *Neuman* Samu, *Palotay* Antal, *Reiniger* Samu, dr. *Reisinger* Ferenc, *Rozsnyay* Kálmán, *Steiner* József, dr. *Sugár* Jenő, dr. *Simó* Károly, *Szántay* Lajos, *Szántó* Mihály, *Szathmáry* János, *Szél* Ernő, *Tüdős* Béla, *Varjassy* Lajos, *Visy* Ferenc, *Weisz* Izidor.

Pólválasztmány: *Basel* Ottokár, *Biró* Ernő, *Biszlarszky* Kázmér, *Grabner* Károly, *Weisz* Húgó, *Számvizsgáló-bizottság*. Elnök: *Szántó* Gyula; tagok: *Bogsán* Károly, *Steiner* Ferenc.

Nádray Aurél indítványára *Rozsnyay* Kálmánnak a múlt évben tartott birkozó-verseny rendezése körül szerzett érdemeiért a közgyűlés jegyzőkönyvi elismerést és köszönetet szavazott.

A közgyűlésen *Urbán* Iván elnöklésével jelen voltak: dr. *Steinitzer* Pál, dr. *Szeghő* Húgó, *Holländer* Emil, *Örfi* József, *Szöke* I. Imre, *Kell* Lajos, *Szántay* Lajos, *Andor* Béla, *Nagy* Sándor, *Petrisyn* Gyula, *Körmives* József, *Fleischer* Adolf, *Szilárd* Győző, *Visy* Ferenc, *Nagy* Károly, *Lamzer* János, *Földes* Béla, *Szántó* Mihály, *Hechs* Vilmos, dr. *Aussterweil* László, *Szokolczay* Géza, *Kell* József, *Rácz* Sándor, *Bartha* Adolf, *Szabó* Frigyes, *Rozsnyay* Kálmán, *Bruckmann* Kálmán, *Odry* Zoltán, *Reiner* Vilmos, *Földes* Soma, *Szoják* Sándor, *Mendel* József, *Piszlarszky* Kázmér, *Szokolczay* N., *Grumár* László, *Weisz* Húgó, *Weisz* Mór, ifj. *Kamráth* József, *Sztanily* György, *Basel* Ottokár, *Tenner* Lajos, *Kövesdy* Alajos, *Pollák* Kálmán, *Gaál* János, *Grósz* Samu, *Lantos* Antal, *Kilényi* Zoltán, *Nádray* Aurél, *Haglaner* György, *Bauer* Gyula, *Faragó* Alfréd, ifj. *Nachtnébel* Ödön, *Grabner* Károly, dr. *Reisinger* Ferenc, dr. *Angel* István.

Ezzel a közgyűlés az elnök, az ujonnan megválasztott tisztviselői kar és a választmány elttetésével véget ért. (gy. r.)

Utasítások a testgyakorláshoz.

Járás. — A kitartó járás az I. osztálytól fogva fokozatosan gyakorlandó. A járás kiválóan kirándulások alkalmával gyakorolható.

Futás. — A futás lehet: *kitartó*, *gyors* és *gátfutás*. Valamennyi az I. osztálytól fogva gyakorlandó. A *kitartó futás* oldalsorban, vagy zárt oszlopban egész osztályllyal egyszerre gyakorlandó és pedig az I—II. osztályban 5 pernyi, a III—IV. osztályban 1—8 pernyi, az V—VIII. osztályban 1—10, legföljebb 15 pernyi időtartamban. A kitartó futás befejezésével az osztály (a fokozatos lehülés miatt) lépésbe megy át s végül megáll. A *gyorsfutást* négyesével végzik a kettőspár oszlopban (kettősrend) álló tanulók s a győztesek újból

egymással vetélkednek a versenykedv felélesztése kedvéért. Az I—II. osztály 50 m., a III—IV. osztály 70 m., az V—VI. osztály 100 m., a VII—VIII. osztály 150 m.-nyire fusson. *Gátfutásnál* 150 m. hosszúságú pályán 3—4 drb, 70—80 cm. magas gát helyezendő el 30—30 m.-nyi távolságban egymástól.

Súlydobás (magasba és távolba). — A súlydobás csak az V—VIII. osztályokban gyakorlandó. A dobás magasba 5—7 kg. súlyú golyóval, vagy hasonló súlyú kövel a földről tetszés szerinti állásból vagy nekifutással eszközözendő. Az átdobandó magasságot a fokozható ugrómércén vízszintesen fekvő lécz jelzi. A dobás célszerűen hátsó támadó állásból a kar, láb és törzs erőteljes és hirtelen nyújtása által végzendő. A súlydobás távolba (V—VIII. oszt.) 5—7 kg. súlyú golyóval, vagy kövel a földön megjelölt egyenes vonaltól mint határfától, állásból vagy ugrással, vagy nekifutással gyakorlandó.

Diszkoszvetés (V—VIII. osztály). — A diszkosz átmérője 22 cm., súlya 2 kg. A diszkoszvetés a földön megjelölt egyenes vonaltól, mint határfától gyakorlandó. A diszkoszvetésnél a tanuló jobb kezében tartva a diszkoszt, alapállásból bal lépőállásba lép előre páros karemeléssel fölfelé; majd jobb támadó állásba megy át, karlendítéssel hátra, miközben balkézével elereszti a diszkoszt s hirtelen bal támadó állásba előre lép és balkezelével a baltérdre támaszkodva, jobb karjának erőteljes lendítésével kiröpi a diszkoszt, miközben a testtel gyöngö 1/3 fordulatot végez balra.

Gerelydobás. — A gerelydobás a VI—VIII. osztályban gyakorlandó. A gerely hossza 1.75 m., súlya 1.25 kg. Kétféle gerelyt használhatunk: tompavégű vastagabb és vékonyabb szárú, meg hegyes, vasvégű ellátott gerelyt. Az állás hasonló a súlydobásnál elfoglalt álláshoz, azzal a különbséggel, hogy a gerelydobó kar teljesen hátra van nyújtva, a gerely szinte a mellkast érinti és a szem a célra van irányítva. A dobás hajlított karon át, állásból és szaladással egyaránt gyakorolható távolba vagy célba s lehet egyenes, vagy ívalaku. A távolságba való dobás úgy gyakorlandó, hogy a földön megjelölt határvonaltól a dobott gerely ívalakban repülve lehetőleg hegyével érintse először a földet. A célbadobásnál háromféle célt használhatunk: lecsukló gerelyfőt, mely 1.60 m. magas és 22 cm. széles átmérőjű, vagy 2 m² területen és 5 cm. vastag puhafából készült, körökkel ellátott céltáblát, vagy végre mozgó (levegőben függő és mozgásba hozott) céltáblát. A céltáblára csak éleshegyű gerelylyel lehet dobni. Akkor helyes a dobás, ha a gerely éles hegyével a táblába fúródik. A gerely főre csak tompa végű gerelylyel szabad dobni; a dobás akkor helyes, ha a gerelyfőt a gerely hegyével eltaláljuk s az lecsuklik. A dobás távolsága a gerelyfőnél és a céltáblánál egyaránt kezdetben 10 lépés legyen, a mely távolság gyakorlás közben fokozható.

7. Játékok. — Minden osztálynak hetenkint legalább egy játék-délutánja legyen, még pedig rendszeren olyan napon, amelyen tornaórája nem volt. A felügyelet és a játékok vezetését rendszerint a tornatanár teljesíti; azonban nevelési szempontból igen kívánatos, hogy a többi tanárok, különösen az osztályfőnökök is részt vegyenek ebben a munkában. Kívánatos, hogy a tanulók oly önállósággal izzék a játékokat, hogy nagyobb csapatok, esetleg osztályok, egy-két tanár felügyelete alatt, egyidőben játszassanak. A tanulók céltudatosan bevezetendők a játék gyakorlásába s mindenekelőtt az alapelemekkel kell megismerkedniök, hogy jó

játékosokká legyenek. Kezdetben tehát a labdarugásra és dobásra tanítandók s könnyebb, egyszerűbb játékokhoz bocsátandók. Csak miután a labdafogásban és dobásban némi ügyességre, a futásban pedig bizonyos kitartásra tettek szert, ismertessük meg őket nagyobb ügyességet és kitartást igénylő játékokkal. A játékok vezetéséről a közhasználatban levő játékkönyvek adnak felvilágosítást.

Az alsóbb osztályok (ha népesek), több kisebb csoportba oszthatók, melyek mindegyike akár egynemű, akár másnemű játékokkal foglalkozhatik.

Az I—II. osztály játéakai kiválóan rövid ideig tartó, könnyebb játékok legyenek, olyanok, amelyeket a tanulók nem annyira a verseny, mint inkább mulattató és vidám természetüknél fogva magáért a játékért szeretnek.

A III—IV. osztályban már hosszabb ideig tartó és nagyobb mozgással járó játékok gyakorlandók, amelyekben a versenykedv is előtérbe lép.

Az V—VIII. osztályok kizárólag pártokra osztva játszanak. A játékot kiválóan mint versenyt üzik s a játékosok együvé-tartozásának hatalmas, jellemképző eszméje fejlesztendő a játszó csoportok között.

A játékokat kitartás, ügyesség és kivitel szerint három csoportba osztjuk, természetes, hogy az egyes csoportokból kiválogatott játékok is nagyon hasznosan gyakorolhatók és gyakorlandók más csoportokba tartozó játékokkal együtt.

Tájékoztatóul álljon itt a játékoknak következő beosztása:

I. csoport (I—II. osztály). Futójátékok: Fogó, Karfogó, Kotló és Kánya, Vadember, Fehér-fekete, Sánta róka gyere ki, Vadászat, Tolvajüző, stb. Labdajátékok kis labdával: Hivogató, Frissítő, Kapos, Sinterméta stb. Középnagyságú labdával: Labda ugrató. Üres nagy labdával: Szökdelő. Hadakozási játékok: Kakasviadal, Rabló-pandúr.

II. csoport (III—IV—V. oszt.). Futójátékok: Üsd a harmadikat, Táboros, Kötekedő, Csalogató stb. Labdajátékok kis labdával: Távolba dobálás, Benforgó, Rejtőróta, Hosszúméta, Körméta stb. Középnagyságú labdával: Labdaverseny, Kanászos stb. Üres nagy labdával: Öklöző, Határrugó, Várjáték, Tömött nagy labdával, Labdafogó, Labdakergető, Körrugó stb. Hadakozási játékok: Körharc, Huszáros, Várostromlás, Láncostromlás.

III. csoport (VI—VII—VIII. osztály). Futójátékok, a II. csoportból válogathatók ki, hasonlóképen a kis labdával való játékok is. Középnagyságú labdával: Űtőgető, Nagykovács stb. Üres nagy labdával: labdarugó (football). Tömött nagy labdával: Guruló, Határvédő, Fülelabda. Hadakozási játékok: Láncszakítás, Fogoly-szabadító.

A tréfás játékok és versenyek valamennyi osztályban gyakorlandók. Ilyenek: szökdelő futás egy és páros lábon és guggoló állásban; futás három lábon, zsákban futás. Kötélhuzás nekifutással, terpesztett állásban, négykézlábon, ülőhelyzetben, szökdelőkör stb.

8. Korcsolyázás. — Tágas iskolai udvarokon, hol az ifjuság alkalmas időben játszik, tél idején jégpálya létesítendő, amelyen az ifjuság a rendes tornaórákon is korcsolyázhatik a tanár felügyelete alatt. Ahol pedig mostoha helyi viszonyok miatt az iskolai udvaron jégpálya nem rendezhető be, ott az iskolán kívül más jégpályára megy ki az ifjuság korcsolyázni, ugyancsak a tanár felügyelete alatt a délutáni játéknapokon.

9. Kirándulások. — Az iskolai kirándulások alkalmával az ifjuságnak bő alkalma nyílik kitartó járás

és menetelés közben különféle természeti akadályok leküzdésére s ezen felül rögtönzött tréfás játékok által is csupa szórakozásból jótékony hatású önedzésre.

A kirándulásoknak a szemléltetés módszerének alapján a természeti, földrajzi s részben történeti oktatás szolgálatában, nemkülönben általános nevelő hatásuknál fogva is, kiváló paedagogiai fontosságuk van. E végből multhatlanul szükséges, hogy a kirándulásokon megfelelő szaktanárok (első sorban az osztályfőnökök) is részt vegyenek. A kirándulások télen és nyáron egyaránt osztályonként rendezendők; tél idején félnapra, tavasszal és ősszel fél vagy egész napra és nyáron esetleg több napra is kiterjedhetnek. A kirándulások a cél komolyságának megfelelően és a tanárok kötelező részvételének biztosítása érdekében mindig csak a *szorgalmi időben*, azaz rendes előadási napokon rendezendők olyformán, hogy az osztályok havonként egyszer felváltva az igazgató által meghatározandó előadási napokon 2—4 tanár vezetése alatt kirándulnak. Egy-egy napon több osztály is kirándulhat. A kiránduláson részt vett tanárok és tanulók számáról, valamint a kirándulás eredményéről az igazgatóság a felettes hatóságnak jelentést tesz.

A közegészségügyi egyesület közgyűlése.

Az Országos Közegészségügyi Egyesület m. hó 12-én délután 5 és fél órakor tartotta XX. évi rendes közgyűlését a budapesti kir. Orvosegyesület nagytermében, közéletünk számos előkelőségének részvételével.

Ilosvay Lajos dr. magy. kir. udv. tan., műegyetemi tanár magvas beszéddel nyitotta meg a közgyűlést.

Megilletődéssel foglalom el ma az elnöki széket — ugymond, — mert ebben az egyesületi évben sokszor ért bennünket veszteség és a gyásznak még mindig nincs vége. Most is az ajtónk előtt settenkedik egyetlen kiengethetetlen ellenségünk: a halál. És még azt sem mondhatjuk, hogy kegyelméért lelkünk mélyéből esdekelnénk, mert a kiért szót kellene emelnünk, már csak testileg a miénk, szelleme, fájdalom, már régóta fénytelen.

Egyesületünk nagyérdemű alapítójának: Fodor Józsefnek tanulmányaiból ismerjük, hogy Magyarországon az emberek általában rövidebb életűek, mint a külföldön. Ő közölte azt is, hogy nálunk a tudósok átlagos élete sokkal rövidebb, mint polgártársaink átlagos életkora.

Amde ha azokat, akiket hajlamuk, élénkebb vérmérsékletük, ki nem elégíthető becsvágyuk határtalan erőmegfeszítésre sarkal, nem mérsékelhetjük is: annál nagyobb gonddal kell azok egészségének tartosságára vigyáznunk, akikből a nemzet zöme telik ki.

A család, az iskola, az egyház az általános neveléstani szabályok között adott és ad némi egészségügyi utasítást, de annyit nem, amennyi az életben elkerülhetetlen küzdelemhez elégséges. És csakis a tájékoztatás tökéletlenségének tudhatjuk, hogy bár a műveltség a népnek szélesebb rétegeit járja át ma, mint régebben, mégis a statisztikai adatok azt bizonyítják, hogy évről-évre nő az élőholtak száma. Minthogy a műveltség terjedése föltartóztatlan és szükséges is, de szükséges az is, hogy a lélek egészségének megóvása érdekében mindent megtegyünk, amit a tudomány mai állása szerint megtenni lehetséges, azt állítom, hogy ebben az ügyben is kötelesség hárulik egyesületünkre. Az Országos Közegészségügyi Egyesület feladatát nem merítheti ki csupán abban, hogy a test egészségének gondozására kipró-

bált módokat hirdetve, közvetve a lélek egészségét is állandóbbá tegye, hanem megfordítva: a lélek egészségének feltételeit jobban meg kell ismertetni, hogy a testi erő ellenállását ezáltal is fokozhassa.

Az iskolaorvosi és egészségügyi tanári szakbizottságnak jövőben nyomatékosabban kell kívánni, hogy az egészségügyi, minden rendű iskolában, amelyben tanítása szükséges, egészségügyi tanárok tanítsák és buzgókodnia kell amellett, hogy az ifjúság testi és lelki egészségének ügye folytonosan szakértő ellenőrzés alatt álljon. Őszinte tisztelettel hajlok meg a nevelés- és tanítástani művelői előtt; de ez nem változtatja meg azt a meggyőződésemet, hogy az ifjúság testi és lelki épségét felügyelni, aggodalmat keltő esetekben akár testi, akár a lelki erők fejlesztését helyesen irányítani alapos orvosi és egészségügyi ismeretek nélkül lehetetlen. A lélek műveléséről gondolkodhatunk sokféleképpen; de abban az egyben talákozni fog mindnyájunk véleménye, hogy a lélek megbetegedései a központi idegrendszerrel kapcsolatosak, s azokat a körjeleket, amelyekből a lelki működés rendellenességére kell és szabad következtetni, csak szakember ismerheti fel. És ha ebben megegyezünk, akkor kimondhatjuk mint igazságot, hogy hiába szabályszerű az iskolában minden: a termék levegőjuttatása, világítása, fűtése, szellőztetése, hiába jó szerkezetűek a padok, kifogástalan a torna- és játékhely; ha nincs mindig jelen olyan szakértő, aki a fejlődő gyermek szervezetén vagy szervezetében a kórtani elváltozásokat idejében észre vegye, azokról a szülőket, gyámokat azonnal értesítse, akkor az iskola a nemzet legéletbevágóbb érdekét, t. i. az erőteljes kifejlődést, hathatósan nem védelmezheti. Az iskolai túlterheltség is véglegesen csak akkor kerül le a napirendről, mikor az iskola-egészségügy az iskola falain belül az őt megillető méltánylásban részesül. Nem mondom, hogy nincsenek iskolák, melyekben a tanítást helyes érzéssel végzik s a tanító-személyzet mindent elkövet, hogy az ifjúság munkáját megkönnyítse; de vannak olyanok is, amelyekben még a tehetséges és szorgalmas növendékek is csak a legmegfelelőbb munkával és folytonos éjjeljezéssel végezheti el feladatát.

Az ilyen iskolák legalkalmasabbak arra, hogy bennük az ifjú kifáradjon, unottá, szórakozottá váljék az élet szépségei, nagy és nemes céljai iránt, elfásuljon, szárnyszegetten folytassa s fejezze be tanulmányait, hogy végre se nem örvendezve, se nem örvendeztetve élje le napjait.

Az elnöki megnyitó után Gerlóczy Zsigmond dr. egyetemi magántanár, főorvos, az egyesület főtákará terjesztette elő jelentését az egyesület 1904. évi működéséről.

Különfélék.

Az orsz. tornaverseny előkészületei. Mult hó 28-án dr. Erődi Béla főigazgató elnöklete alatt a tornaügyi bizottság ülést tartott, melyen dr. Szücs István előadó jelentette, hogy eddig a vidékről 103 iskola 3662 tanulóval, a fővárosi iskolák pedig 1060 tanulóval jelentkeztek a versenyre. Így tehát a tömeges jelentkezés oly nagy, mely minden eddigi versenyt jóval felül halad. Az elmaradt iskolák vagy a tanulók szegénysége vagy iskolai építkezések zavaró hatásával mentették elmaradásukat. A bizottságot kellemetlenül lepte meg a mult verseny zászlógyőztes iskolájának, a szabadkai községi iskolának elmaradása, melyet az intézet tornatanárjának

betegségével indokolt. Az elszállásolást illetőleg jelenti az előadó, hogy az adatok már dr. Bárczy István, az elszállásolási bizottság elnökének kezénél vannak s itt az intézkedések folyamatban vannak. A tornaszereket Colland Ferenc fogja a pályára kivitetni és ott elrendezni. A rendőrfőkapitányság részéről dr. Boda Dezső rendőrtanácsos a kivonulást illetőleg azt óhajtja, hogy a gyülekezés helyéről, a Hunyadi-térről a menet az Eötvös-utcán át vonuljon az Andrássy-útra, hogy a körüti villamos közlekedést ne zavarják meg vagy másfél órára. A gyűlés ezt el is fogadta. A bíráló-bizottságot a miniszter a legközelebb ki fogja nevezni. Gondoskodás történt, hogy kellő számú nyomtatványok és hivatalos személyek álljanak a bíráló-bizottság rendelkezésére. A díjak kiosztása részben a verseny után mindjárt, részben a következő nap délelőttjén fog megtörténni. Erődi elnök óhajtja, hogy a bíráló-bizottságokban a versenyző iskolák tornatanárai ne vegyenek részt, továbbá, hogy a tanulók kivétel nélkül mind vegyenek részt a felvonulásban. Kemény Ferenc azon tanulókat, kik egyleti tagok, a versenyekből kizárni szeretné. Hosszas vita után a bizottság abban állapodott meg, hogy az egyletesképzést miniszteri rendelet tiltván, elég erre hivatkozni és felszólítani az iskolákat, hogy ily növendékeket ne nevezzenek a versenyre. Az egyletek növendékeit a bizottság nem zárja ki a versenyekből. Porzolt Jenő megjegyzi, hogy a napilapokban és plakátokon folyton hirdetni kellene a versenyt, továbbá a feljövő tanulók számára gondoskodni kellene valamely egyleti torna- vagy játékmutatvány megismeréséről. Szücs és Iszer jelentik, hogy mindkettőről gondoskodás történik. Erődi elnök a tagok munkálkodását megköszönve, az ülést bezárta.

Magyarország birkózó bajnoksága.

Az állatkerti cirkusz legszebb napjaira emlékeztető közönség gyűlt össze m. hó 16-án a birkózások megtekintésére. Megjelent Berzeviczy Albert közoktatásügyi miniszter is, ki nagy érdeklődéssel nézte a döntő mérkőzéseket. A páholokban és az első sorokban számos hölgy ült, kik műértő szemekkel nézték és vizsgálták a szebbnél szebb s hatalmasabb birkózókat. Feljebb az ezerszemű szakértők töltötték meg zsúfolásig a helyeket s élénk figyelemmel kísérve minden mozzanatot, véleményüknek, tetszésüknek vagy nemtetszésüknek hangosan adtak kifejezést. A M. T. K.-t a mintaszerű rendezésért meg kell dicsérni, de különösen elnökét, Brüll Alfrédot, kinek kiváló szakértelme, körültekintése tette első sorban lehetővé a síma lebonyolítást. Kétúton felelt meg nehéz hivatalának a jury, melynek ítéleteibe még a magasabb körök is belenyugodtak. Először a három súlycsoport küzdött a bajnoki címért s azután a három új bajnok a Brüll Alfréd vándordíjért, melyet egy győzelemmel Weisz Richárd védett. A mérkőzéseket megelőző súlymérésnél némi csalódást okozott, hogy csak három nehézsúlyú akadt, mely még fokozódott, mikor a reá következő sorsolásnál az aradi birkózás hősei, Odry és Weisz, összekerültek. Délelőtt tíz órakor kezdődtek meg az előmérkőzések. Erődy, a tavalyi könnyűsúlyú bajnok nyerte meg az első mérkőzést, bemutatva, hogy tavaly óta gyönyörűen fejlődött testben és nagyot haladt a birkózás technikájában.

Igen élvezetes volt, noha 38 mp.-ig tartott a Bachrach—Eidlitz pár birkózása. Nem mindennapi tudást árult el Téger, az aradiak kiküldöttje. Általában az aradiak igen dicséretesen megállották helyüket. Kivétel nélkül valamennyien jó iskoláról tettek tanúságot;

Wladimir mester tavalyi tanítása, technikailag is kiváló gárdát teremtett. A középsúlyúak mérkőzéséből két szép termetű aradi fiú, Mudin és Nagy, kerültek ki mint győztesek. A már délelőtt nagy számmal megjelent közönség teljes érdeklődése mellett folyt le a titánok, Odry és Weisz harca. Herkulesi alak mindkettő, Weisz szemre is erősebb, de Odryt viszont ügyesebbnek híresztelték barátai. A két matador első összecsapása már elárulta, mily nagy erők küzdenek. A hatalmas izmok feszültek, a szemek lesték az alkalmas pillanatot s mindkét küzdő teljes erejét megfeszítve dolgozott. Weisz volt túlnyomóan a támadó s 4 perc 4 mp. alatt sikerült neki ellenfele két vállát lenyomni. Este hét órakor kezdődtek a közép és döntő mérkőzések. A könnyűsúlyúak csoportjában rövid küzdelem után, a tavalyi bajnok, Erődi lett a győztes s győzelmét riadó tapssal jutalmazta a közönség. A középsúlyúak bajnokságát 23 perces ádáz küzdelemben döntötte el a két aradi, Nagy János és Mudin s végre is az előbbi győzött. A nehézsúlyúak bajnokságát természetesen Weisz Richárd nyerte meg. Fel-tűnést keltett a döntőmérkőzésben ellenfele, Gyulay Árpád, egyelőre még nem tudásával, hanem szép, magas termetével, természetes képességeivel, melyek a jövő egyik legelső birkózóját engedik sejtetni. A bajnokságok eldőlte után Weigand és Nagy Sándor mesterek mutat-tak be magas színvonalon álló birkózást, melynek során Weigand villámgyors támadásaival, Nagy Sándor pedig az azok kivédésére sűrűn alkalmazott „hid“-dal aratott nagy tetszést. Ezután a Brüll Alfréd vándordíjért mér-

köztek Weisz és Nagy János. Az egész 14 percig tartó mérkőzés folyamán Weisz volt a támadó s Nagy véde-kezett, de ezt oly ügyesen s oly tökélyvel, hogy Weisz Richárd az ellenállásnak megtörésére oly fogásokat alkalmazott, melyek ugyan teljesen korrektek és szabá-lyoknak megfelelők, de túlerősek lévén, a birkózáshoz nem érto s ösztönszerűleg a gyengébbhez húzó közön-ség soraiban visszatetszést szültek. Weisz Richárd va-sárnap győzelmével a gyönyörű ezüst szobor végleges győztese lett. Benne mindenesetre a legmértőbb és leg-érdemesebb jutott a díjhoz.

A bajnokság részletes eredménye a következő:

A könnyűsúlyúak csoportjának győztesei:

I. Erődy Péla bajnok (Postás).

II. Téger József (Aradi „Toldi“ A. C.).

III. Zakariás Jenő (Magyaróvár).

IV. Bachrach Dezső (A. A. O. E.).

A középsúlyúak csoportjának győztesei:

I. Nagy János István bajnok (Aradi „Toldi“ A. C.).

II. Hantzinger Sándor (B. T. C.).

III. Mudin István (Aradi T. E.).

A nehézsúlyúak csoportjának győztesei:

I. Weisz Richárd bajnok (M. T. K.).

II. Gyulay Árpád (M. U. E.).

A Brüll Alfréd vándordíj győztese

Weisz Richárd bajnok (M. T. K.)

Kiadótulajdonosok: **Légrády Testvérek.**

ÓVÁS!

Tudomásunkra jutott, hogy idegen gyár-ból származó oly pneumaticok vannak for-galomban, melyekre **védjegyhamisítás szándékával**

„Continental“

szó van bélyegezve.

Figyelmeztetjük t. vevőinket és a nagy-közönséget, hogy a valódi

Continental-Pneumatic

a gummiba préselt **sas** védjegyről ismer-hető fel.

Egyszersmind kinyilatkoztatjuk, hogy fel-jelentéseket, melyek a védjegybitorlás felderi-tésére és megbüntetésére vezetnek, szívesen és busásan jutalmazunk.

Magyar ruggyaáru gyár részvénytársaság
Budapest.

Vivók körében

sensatiót kelt a gummiból készült, szabadalm.

„Damascinus“- kardmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva **nem nyomja a kezét, elhárítja a kard csúszását, megóvj a keztyüt a kopástól.**

A cs. és kir. hadügyminiszterium 1522/1896. sz. ren-deletével tanítási célokra ajánlotta.

== Bármely kardra könnyen ráerősíthető. ==

Legtöbb államban szabadalmazva.

Viszontelárusítók kerestetnek.

Magyar ruggyaáru gyár részvénytársaság
BUDAPEST.

Előfizetési díj:

Negyedévre ... 2 kor.
Félévre ... 4 kor.
Egész évre ... 8 kor.

Egyes szám 40 fill.

Megjelen július és
augusztus kivételével
havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség:

IX., Ferencz-körút
31. szám, I. em.

Kiadóhivatal:

V., Váci körút 78. sz.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egylet,
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csónak-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszító-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Ényedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoraljaújhegyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athleta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. Köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi Torna- s Vivóegyl.,
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székestehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletikai-Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvárdi Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai-Club

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

**A vallás- és közoktatásügyi miniszter ö nagyméltósága 47.020. számú rendeletével ajánlja e lapot
Magyarország összes tanintézetének.**

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi ministerium hivatalos közleményei.

A magyar tanulók országos tornaversenyének szabályai.

VIII. Díjazás.

A)

1. A mintacsapatok tornázásánál, valamint a szabadon választott szabadgyakorlatok bemutatásánál, a mely csapat legalább 12 nyerőpontot kap, oklevéllel díjaztatik.

2. A csapat az oklevelet intézete részére nyeri.

3. Az oklevél az intézet megnevezésén kívül a tornatanár és a csapatot alkotó tagok neveit, a tornaszer megnevezését és az elért nyerőpontok számát tartalmazza.

B)

A főverseny díjazása.

1. A leversenyezett csapatok közül a legnagyobb végeredményt elért csapat: a győztes.

2. A győztes csapat a vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministerium által vándordíjként felajánlott győzelmi zászlót és oklevelet nyer intézete részére; a csapat minden tagja pedig ezüst érmet kap.

3. A győzelmi zászló a vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministerium által felajánlott örökös vándordíj, melyet a főverseny győztes csapata intézetének nyer. A vándordíj a győztes intézet birtokában a legközelebbi országos tornaünnepélyig marad, a mikor azt a győztes intézet igazgatósága a vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministeriumnak újból rendelkezésére bo-

csátani köteles. Ezen örökös vándordíjat képező győzelmi zászló, a legközelebbi, illetőleg időről-időre tartandó országos tornaünnepély alkalmából rendezendő és esetről-esetre megállapítandó összetett versenynél kerül ismét döntésre.

4. A résztvett csapatok első negyede intézetük részére oklevelet nyernek és a csapatok minden egyes tagja ezüst érmet kap.

5. A résztvett csapatok második negyede intézetük részére oklevelet nyernek és a csapatok minden egyes tagja bronzérmet kap.

6. A résztvett csapatok harmadik negyede intézetük részére oklevelet nyer.

7. Az oklevél az intézet megnevezésén kívül a tornatanár és a csapatot alkotó tagok neveit, a verseny nemét, a végeredmény feltüntetése mellett az elért sorrend számát tartalmazza.

C)

A kötélhúzásnál a győztes csapat intézete részére oklevelet nyer, a csapat minden egyes tagja bronzérmet kap.

Az egyéni versenyeknél: elsőnek ezüst érmet, másodiknak nagy bronz érmet, harmadiknak kis bronz érmet.

E)

Játékversenyek díjazása.

Két egymással küzdő intézet csapatai közül a győztes csapat oklevelet kap intézete számára, amelyben a győztesek nevei betűrendben fel lesznek sorolva, maguk a tagok pedig bronzérmet kapnak.

Három egymással küzdő intézet csapatai közül az első győztes csapat oklevelet kap intézete számára, amelyben a győztesek nevei betűrendben fel lesznek sorolva, a csapat tagjai pedig ezüst érmeket kapnak. A második csapat tagjainak díja: bronz érmek.

A tornaverseny előtt.

Pár nap múlva hatezer ifju gyűl egybe az ország szívébe, hogy bemutassa erejét, ügyességét. Az ünnep sikeréhez, hacsak nem esik, kétség sem férhet. Hisz maga a felvonulás olyan látvány lesz, hogy könybe lábad minden magyar ember szeme a gyönyörű ifjuság látásán. Szabadgyakorlatok sikeréről kezeskedik tornatanáraink ismert lelkiismeretes munkássága. Az idej gyakorlatok kissé nehezebbek az eddigiek-nél, de tudjuk, hogy remek látványt fognak nyújtani.

A szertornázás is bizonynyal csak torna-tanításunk haladásáról fog beszámolni. Itt a rend, a fegyelem felbomlásától sem félhetünk, mert az összes tanuló-ság foglalkozik. Azonban a versenyek és játékoknál fog kitűnni, hogy a tornatanárokon kívül az ifjakat kísérő tanárok is meg-fognak-e mindent tenni a verseny érdekében, azaz megteszik-e azt, mit őszintén szólva, eddig sohasem tettek meg, hogy mikor a tornatanár csapata egy részével a pályán van, a többi tanulót ne hagyják magára és tartsák a kijelölt helyen. Mert a versenynek, mint látványosság-nak és mint jól elbíráható küzdelemnek csak ez volt és ez lehet most is a lerontója. Minisz-terünk, e versenyek megteremtője, mondotta, hogy bizik a kísérő tanárok lelkiismeretes mun-kásságában és a fiuk feletti felügyeletében, hogy úgy a versenyen a rend, mint a lakásokon a fegyelem szigorubb lesz, mint volt eddig. Bizto-san tudjuk, hogy most e tekintetben sem lesz panaszra ok. Lesz rend a pályán, a szállásokon és a főváros utcáin. A tanulók illendően fogják magukat viselni mindenütt, mert a tanárok mel-lettük lesznek és ismerősök látogatása czimén ez alkalommal nem mennek a kocsmákba! Most miért ne lenne ez így, mikor a kísérő tanárok ép ezért jönnek a fiukkal annyian, a mennyien e munkát elvégezhetik, hogy csak rend legyen.

A verseny sikeréhez tartozik az is, hogy gyorslefolyása mellett a legigazságosabb elbírá-lásban részesüljön minden mutatvány. A végre-hajtó bizottság igyekezett e tekintetben úgy a rendezőséget, mint a versenybírá-ságot úgy egybe-állítani, hogy mindenütt elég ember és arravaló ember legyen. Emberileg minden lehető tehát megtörtént itt is, csak kérjük első sorban torna-

tanárainkat, hogy a fiukat jól betanítsák arra, hogy hol mi fog történni, hová kell a verseny-zőknek menni. A próbán mutassák meg az egyes versenyzőknek az indulás helyét, a játék-tért, a szert stb., hogy mindent a fiuk maguk is megtaláljanak, ha tanárjuk esetleg másokkal volna elfoglalva.

A zászlóért való főverseny sok időt kíván, de azért főverseny; ezt az időt a pontos meg-jelenéssel lehet csak megrövidíteni, azért kérjük az iskolákat, hogy a kitűzött idő előtt pár perc-zel jelenjenek meg a pályán. A versenygyakor-latok csak pár perczig tartanak, azután ismét szabad az iskola. Különben az iskolák kezeiben levő utasításokat ha betartják úgy a tanulók, mint a bírálók és rendezők, akkor a főverseny-nel sem lesz baj.

A kötélhuzásban minden versenyünk-nél az egész tanuló-ság a pályára tódult, s a közönség mit sem látott belőle. Azt hisszük, most ez sem fog megtörténni a szigorubb felügyelet mel-lett. Most az iskolák különítvényében lesz a tanárok számára ülőhely s nem kell ott állin-gálni 5 óra hosszat, mint kellett eddig, ezért hagyta ott több idősebb tanár iskoláját.

A versenyekre feljövő tanulók még soha sem kaptak annyi időt sem a versenyre készü-lésre, sem a fővárosi tartózkodásra, mint most a versenyrendje érdekében még sohasem történt ily sok kitűnő intézkedés, mint most, annyi szellemi munka, annyi anyagi áldozat, azt hisz-szük, meghozzák gyümölcsüket. Ez a mostani verseny nemcsak a résztvevők számában, de rend és siker dolgában is a legkitűnőbb lesz, hogy a nagy közönség és az intézményt megteremtő miniszterünk méltó örömet lelje benne és az ország nemzeti erősödését méltán várja e fontos intézménytől.

Hazai tanulmányi kirándulások

Kassa. A Kassa és környékén található megte-kintésre érdemes általános és különös látnivalók:

A) *Kassán:* 1. Világító-gázgyár. 2. Elektromos áramfejlesztő telep. 3. Keramitgyár. 4. Téglagyár. 5. Si-poss-féle kötő-szövőgyár. 6. Tfrszt-féle szövőgyár. 7. Dohánygyár. 8. Hajlitott fabutorgyár. 9. Haltenber-ger-féle szövetfestőgyár. 10. Ungár-féle gőzmalom. 11. Múmalom. 12. Fleischer és Sirger gépgyára. 12. Cser-melyvölgyi vashádó-gárugyár. 14. Pocsatko-féle szap-pangyár. 15. Bauernebel-féle sörgyár.

B) *Vidéken:* 1. Szt.-Istváni műtrágyagyár. 2. Eperjesi kályhagyár. 3. Sávári sörfőző. 4. S.-A-ujhelyi petroleumfinomító. 5. Hollóházai kőedénygyár. 6. Sze-renesi ezukorgyár. 7. Nagysárosi múmalom. 8. Csányi múmalom. 9. Somogyi köszénbánya.

Földrajzi, történelmi és egyéb látnivalók:

A) *Kassán*: 1. A Sz-Erzsébet templom. (Dóm.) 2. Sz. Mihály kápolna. (13. századbeli gót templom) 3. Rákóczi Ferenc udvarháza. 4. A régi várfalak és bástyák. 5. A löcsei ház. 6. Tanintézetek: Premontrei gimnázium. 7. Gépészeti (Középipariskola). 8. Gazdasági tanintézet. 9. Áll. felső keresk. iskola. 10. Áll. felsőbb leány és polg. iskola. 11. Gyermekmenedék-hely. 12. Kir. javító intézet. 13. Csermelyvölgy. Bankó üdülőhely. 14. Lajos forrás kénes vizével.

B) *Vidéken*: 1. Rankfüredi gejzir. (Omnibusz személyenként 2 K.) 2. Szádellői völgy, Tornán át. (Vasut Tornáig, onnan gyalog vagy szekereken). 3. Aggteleki barlang. Vasuton Sornán át. 4. Jászói prépostság. 5. Alsó Meczenzéf vashámorai. 6. Stoósz fürdő. 7. Sátor-alja-Ujhely. Széphalom, Kazinczy F. mauzoleuma. 8. Dubniki opálbánya, Eperjes vagy Rankfüreden át, kocsin. 9. Torna s az Áji völgy. 10. Eperjes. Rákóczy F. udvarháza. 11. Eperjes. A rk. templom. 12. Eperjes renaissance korabeli épületei. 13. Kirándulás a Magas Tátrába, ünnep előtti 3 napi érvénnyel II-ik oszt. vasuti jegy oda-vissza 6.—K. 14. Bártfafürdő, Zborói vár, vasuton. 15. Nagyszaláncai vár. Vasuton 3-ik zóna.

Kassán számos pénzintézet van, de megtekintésük nehézségekbe ütközik.

Késmárk. I. Megtekintésre érdemes ipari és keresk. vállalatok a) *Késmárkon*: Wein-féle szövőgyár, villamosmü, vászonfehérítő, burgonya-keményítő, árpagyöngy- és szeszgyár, fonógyár, több turógyár, egy nagy gőzfűrés, himzőgyár (egyetlen az országban); b) *Matheócon*: egy rendkívül nagy pléháru és zománcozógyár; c) *Poprádon* sör és papirgyár; *Szepesbélán*: bőr- és dohánygyár; *Iglón*: Koromzay-féle keményítő, burgonyacukor- és szörpgyár, műmalom; *Löcsén*: szeszfinomító és likörgyár; *Krempachon*: egy nagy aránu vasgyár stb.

Geográfiai, ethnográfiai és történelmi nevezetességek: *Késmárkon*: Thökölyvár és kápolnája, a r. k. u. n. kereszttemplom, az evangélikusok új és rendkívül érdekes régi fatemploma, a város régi falai és bástyái; — az állami felső keresk. iskola árumuzeuma. A *poprádi* és *felkai* muzeumok; *Szepesbélán* a dr. Greisiger-féle régiségmuzeuma. A késmárki „Jeruzsálemhegy“, ősrégi kelta őrhely.

A Magas Tatra 1--2--3 napi kirándulásokkal: *Csorbató*, *Hági*, *Széplak*, *Uj*, *Ó* és *Alsó-Tátrafüred*, *Tarpatakfüred*, *Zerge-szálló*, *Tátralomnic*, *Matlárháza*, *Tátraháza*, *Késmárki itató*, *Barlangliget* hi es csepkőbarlangjával, *Poprádon* a *Huszpark*, közelben a *Gréb-park*, *Nagyszalókon* a *Weszterotthon*, *Felkán* a *Krompacher-féle park*. — A *felkai völgyben*: a sziléziai menház, *Csorbatóhoz* közel esik a *Póprádi tó* kényelmes turistaházzal, innen nagyon hálás kirándulás van a *tengerszemü csucsra* (igen kényelmes, hölgyek is sürin látogatják). — A *nagytarpataki völgy* fel a *rovát-*

káig; *kistarpataki völgy* a *Téry-menházhoz*; *Zöldtó* kényelmes turistaházzal. — *Halastó* és *Tengerszem* stb. stb. — A *Dunajec-en* való tutajozást *Vörösklastrom-tól*, illetőleg *Szmerzsonkáról* a *gácsországi* *Sesavni-cáig* egyik legremekebb kirándulás.

Csorbatóhoz fogaskerekü vasut vezet; *Poprád* és a *Füred*ek között villamos erőre berendezett társas-kocsiközlekedés tartatik fenn. *Tátralomnic*zel közvetlen vasuti összeköttetés van. — A fent említett városok vagy közvetlenül a vasutnál vannak, vagy pedig igen közel a vasuthoz. — *Barlangligetre* a *szepesbélai* vasuti állomásról naponként 2-szer (de csak *julius-augsztusban*) társaskocsi viszi a kirándulókat. — A *Dunajecz*hez kocsikon vagy gyalog lehet jutni

A *szepesti* városok nevezetességeinek megtekintésére az évnek bármely hónapja megfelelő, — de miután az itteni tartózkodás mindenestre értékesebb, ha turisztikai kirándulásokkal van összekötve, azért a *Szepességre* rendezendő tanulmányi kirándulásokra legalkamasabb *julius-augusztus*, de különösen *szeptember*, amikor az ellátás mindenütt tetemesen olcsóbb. — A többi hónapokban az időjárás nem alkalmas.

A kirándulások költségei általában csekélyek. A *barlangligeti* csepkőbarlangnak tömegesebb megtekintése (tanulóknak) 1—1 K-ba kerül, *Legdrágább* a *dunajeci* tutajozás, mert 1—1 tutajra csak 6—8 tanuló ülhet s 1—1 tutajért 12—14 koronát kell fizetni.

II. *Késmárkon* a kiránduló tanulókat részben a szállodákban (személyenként 1 K), részben a helybeli tanulók szálásain lehet elhelyezni. Az áll. felső keresk. iskola 2 tanárnak adhat szállást. — A tanulókat (nyáron) legfőljebb úgy lehet az intézetben elhelyezni, hogy a tornaacsarnokot bocsátanak rendelkezésükre, ahol azonban csak szalmán hálhatnának. Itt elférne 100 tanuló is.

Tömegesebb kirándulás esetében az intézeti konviktusban lehetne az étkezést nyújtani, ahol ebéd és vacsora személyenként 60 fillérbe kerülne. — Az intézetben kívül való ellátás (reggeli, ebéd, vacsora és szállás) 2 K. 50 fill.-be számítható.

Kolozsvár. I. *Kolozsvár* városát illető látnivalókra nézve minden megtalálható a „*Kolozsvári Kalauz*“ című 40 fillérért kapható kis füzetben.

Kolozsvár közvetlen közelében csak néhány órát igénylő sétakirándulások vannak, melyek inkább földrajzi szempontból érdekesek. Ilyenek:

a) A tengeri konkrec ókat, kővületeket, hallenyomatokat nyújtó *Felekhegy* oldala. *Kolozsvártól* 7 km.-re.

b) A *Bihar-Vlegyásza*, *Gyalui* és *Andrássy-havasokra* szép kilátást nyújtó *Kányafő*; a földrajzi szempontból érdekes *fenesi Szamosvölgygyel*. Távolság 1 1/2 órai séta.

c) Az *ázsiai stepvidékre* emlékeztető s különleges endemikus flórával dicsekvő *Szenáfűvek*, a *kilátó Tekintő hegygyel*. Séta 1 és 1/2 óra.

II. Kolozsvár megfelelő vendéglőiben a kiránduló tanárok és tanulók is (50–60), bármily szünidőben elhelyezhetők. Az Erdélyrészi Kárpátgyűlés már évek óta foglalkozik nagyobb kiránduló csoportok elhelyezésével s bármely iskola odaintézheti kérését. Eddigi szokás szerint egy napi étkezés kifőzőkben 1 K. 20 fillér, vendéglőben 2 K. A Biásini-szálloda 2 K. 40 fillérért (egy szobába 3 tanuló) teljes ellátásra vállalkozik.

Bár a Kolozsvári Keresk. Akadémia internátussal van ellátva, a kiránduló tanulóknak nem igen van módjában elszállásolást nyújtani, mert kisebb szünidőkön a bennlakó tanulók nagyrésze bennmarad az internátusban s a lakótermek így a növendékekkel vannak elfoglalva, a nagy szünidőn pedig ágyneműjüket többnyire haza viszik s emiatt nem lehet a turista tanulókat elhelyezni.

III. A Kolozsvártól távolabb fekvő, de egy nap alatt kényelmesen megtehető kirándulások:

Egy napos kirándulások Kolozsvárról:

1. *Torda-hasadék.* Indulás kocsin reggel fél 5 órakor. Érkezés d. e. 9– $1\frac{1}{2}$ 10 órakor a Tordahasadék Peterd felőli szájához. Villás regeli. A hasadék bejárása. A ki a barlangot is megakarja nézni, vigyen magával gyertyát. Fél 12 órakor indulás Torda városába, vagy ebéd a szindi oldalon a magukkal vitt elemozsiából. Indulás vissza legkésőbb este 6 órakor, érkezés Kolozsvárra 10 órakor.

2. *Marosujvár.* Indulás reggel 9 ó. 11 p. a gyors vonattal. Érkezés Marosujvárra 7 ó. 52 p. Bevonulás gyalog (különben koci is kapható). Villásreggeli a kincstári vendéglőben. A *sóbányák megtekintése*, fürdés (sösgőzfürdő), ebéd. Délután a felsőujvári Teleki-kastély megtekintése, este vacsora. Visszarándulás 8 ó 50 p. érkezés Kolozsvárra 10 ó 50 p.

3. *Révi szoros.* Indulás hajnali 3 ó 18 p. az 515. sz. személyvonattal. Érkezés Vársonkolyosra 6 ó. 11 p. Villásreggeli Schütz Mártonnak a falu szélén levő vendéglőjében. Gyalogséta a Misid-völgyben a felsőbánlaki barlangokhoz. Biró L., cseppkőbarlang. Érkezés fél 11 órakor. Idáig lóháton is lehet jönni. Innen föl a Runktető csucsára, onnan át kell menni a révi sziklaszoroshoz. Bejárni a sziklaszoros turista utját és barlangjait. Érkezés rév állomásra d. u. 5 órakor. Személyvonattal visszautazás Kolozsvárra. Érkezés 8 ó. 37 p. Csakis jó gyaloglónak. Gyengébb turistáknak a misidvölgyi barlangokat ki kell hagyniok és Vársonkolyosról egyenesen a révi szorosba kell menniök, mert különben a vonatról könnyen lekészhetnek. Bizalmi férfi: Handl Károly pályafelvigyázó és Hollósy Gyula körjegyző Réven.

4. *Bánffyhungad—Székelyői vizesés.* Indulás hajnalban 3 ó. 18 p. a személyvonattal. Érkezés Bánffyhungadra 4 ó. 52 perczkor. Továbbutazás előre megrendelt kocsival Rekeicelre. Továbbutazás gyalog a vizesés völgyébe, 10 órakor villásreggeli a magunkkal

vitt élelemből a kiesfekvésű Sztanesuj tanyánál. Jól gyalogló turisták innen balra a színnel jelzett turista uton gyönyörű kilátást élvezhetnek a természet alkotta felső menedékháztól, honnan 12 órára leereszkedhetnek az impozáns vizeséshez. Délebed az E. K. E. menedékházának tornácán. 2 órakor visszajndulás a sziklaszoroson át Rekeicel községbe, a honnan a ránk várakozó kocsival visszautazunk Bánffyhungadra, a hol este 7 óra 23 perczkor felülve a személyvonatra, Kolozsvárra érkezünk este 8 óra 37 perczkor. Bizalmi férfi Bánffyhungadon Chorus Gyula takarékpénztári főkönyvvezető és Meregyon Sikó Kanut körjegyző.

5. *Dezsővár.* Indulás reggel 5 órakor kocsin. Érkezés 8 órakor Solyomköré. Megtekintendők a Bagolyvár és a kupalaku halmok. Továbbindulás Esküllőre, fél 10 ó. Villásreggeli. Továbbutazás Almásra és Dezsővár romjaihoz. Almáson ebéd. A kocsik hazatérnek. Gyalog továbbutazás Bánffyhungadra, hol 9 óra 8 perczkor a vonatra kell ülni, hogy 10 óra 8 perczkor este Kolozsvárra érkezhessünk.

6. *Hidegszamosvölgyi—Rekető.* Indulás kocsival, jó lovakkal reggel 5 órakor. Érkezés 8 óra 30 perczkor Reketőra. Villásreggeli az E. K. E. turista-szállójában. Gyalog bejárando a Dumitrásza sziklaszoros. Bizalmi férfi Kántor József körjegyző Reketőn. Reketőről fel lehet menni, ha a Dumitrászat kihagyjuk, a magurai villatelephoz is, de így a kirándulás egy kissé fárasztó Reketőig az ut kerékpárral is járható.

7. *Királyhágó.* Korai vonattal 2 és fél óra alatt Bucsa állomásra érhetünk és onnan 1 és fél óra alatt a Királyhágó tetőre. Villásreggeli a tarisznyából. Az utban az utbiztos házánál vagy esetleg a vasuti állomásnál felvilágosítást nyerhetünk.

8. *Kolozs-fürdő.* A legelső vonattal kényelmesen meglátogatható és a kolozskarai vasuti állomástól egy félóránnyira fekszik, mely ut gyalog is megtehető. Fürdőidény alatt a pályaudvaron olesó kocsik fogadhatók. Egy ülés 1 kor. Bizalmi férfi Münstermann Ede kolozsi polgármester.

9. *Jegenye-fürdő.* Vasuton 1 óra. A nyári időszak alatt társaskocsi közlekedés a fürdőtelepig.

10. *Gétzy-vár.* Kocsin Szászfenes—Szászlóna—Magyarfenes—Szentlászló (E. K. E. turista-szálló) 3 óra alatt Magyarlétára érünk. Innen a Gétzy-vár gyalog háromnegyed óra alatt elérhető. A falu szinmagyar, bárki felvilágosítást ad.

IV. Nemzetközi czéllövő verseny.

(Szemere Miklós díja.)

Midőn 1902. november hó 15-ikén az egyetemi ifjuság Szemere Miklóst a B. E. A. C. elnökévé választotta, Szemere programbeszédének befejezéseül ezt mondotta:

„A nemzetek függetlenségének legelső biztosítéka ma a pontos hadi céllovásban áll. Önöknek ebben is példát kell mutatniok. És hogy ezt szabadon tehesék, mindent el fogok követni, hogy az Egyetemi Athletikai Clubnak mielőbb saját lövőháza legyen. Nem a szám, de a minőség teszi a nemzetet. A haza minden előtt!”

Beszéde nem volt üres ígéret, mert már a következő év tavaszán készen állott Szent-Lőrinczen a lövőház, melynek vendégkönyve első lapján ez olvasható: „Építettem a magyar ifjúságnak, hogy tanulja megvédeni hazáját.”

Szemere Miklós megadta a módot s nagylelkűségében, áthatva a hazafias eszme nagy horderejétől tovább ment és nagy díjak alapításával fölkelte az idegenek érdeklődését, akik eljöttek s legyőzték a magyarokat, ami viszont a magyar becsvágyat sarkalta revanchera és arra, hogy a nagy díj elnyerésére ők is méltók legyenek.

Eddig mindig külföldiek győztek, így hétfőn is. Győzelmük azonban már nem volt oly fölényes, mint az előző években, sőt az egyik magyar versenyző csak az utolsó lövéssel rontotta el győzelmi kilátásait. A nagy díj iránt a külföldön igen nagy volt az érdeklődés, a mit a szép számmal megjelent német, svájci és olasz versenyzők bizonyítanak.

A versenyen öt-öt versenyző vett részt, mind saját fegyverével, mely azonban más, mint valamely államnak elismert katonai fegyvere nem lehetett. A versenyzők délelőtt a próbálövéseket és a versenylövések első sorozatát. 10 lövést tettek. Délután a második sorozatot, 10 lövést próbálövés nélkül. A lőtávolság 400 lépés (300 m.), a célpont fehér céltáblán egy 61 cm, átmérőjű, öt körre beosztott fekete kör lap volt. A körök 1—5 pontot számítottak. A fekete célpont kívül eső lövések voltak a hibák. A győztesek sorrendjét a találosok száma állapította meg. A találosok egyenlősége esetében a lött körök összege döntött.

A verseny már reggel nyolcz órakor kezdődött, ekkor azonban még csak a rendezők és a versenyzők voltak jelen. Kilencz óra tájban megjelent automobilján József Ágost főherceg is, Auguszt főhercegasszonyával, s néhány versenyző lövéseit végignévezve távozott. Később jött Lobkowitz Rudolf herceg hadtestparancsnok is nejevel. A vendégek zöme dél felé jött automobil, magánfogatok és bérkocsik hosszú sorozatán is. Délben érkeztek meg a Magyar Automobil Club tagjai és a külföldi automobilisták is. A meghívottak sorában igen sokan voltak az arisztokráciából, a törvényhozás, a hadsereg s általában az előkelő társaság számottevő tagjai közül.

A házigazda meghívta továbbá egykori egyetemi kollégáit, a szoftákat üdvözlő hatvanas bizottság még életben levő tagjait, meghívott még tíz negyvennyolczas honvédet is.

A nagy közönség, már amennyiben meghívott közönségnél nagyról szó lehet, csak 11 óra felé jött ki villamoson. Dél felé bizonyos nyugtalanság kezdett erőt venni a közönségen, mert az eszkimókat csak úgy öntötték a villamosok s a fókák száma — a buffet — már nem nagyobbodott. A bőkezű házigazda azonban ugyancsak magyaros vendégszeretettel gondoskodott vendégeiről.

Szünet után már a verseny állása is érdeklődés tárgyát képezte s az idegen versenyzőket kíváncsian nézték. A verseny győztese Widmer intelligens, igen csinos fiú, ki minden lövése értékének tudatában lassan, gondosan lö. Néha rövid célzás után leteszi fegyverét s fejét tenyerére hajtva várja izgatottságának elmúlását. Daubenmaier és Pasqualino munkaköpenyszerű ruhában járnak fel s alá, az olaszoknak könyöke ki van vattázva. E praktikus ruhával szemben láttunk egy magyart, ki felöltőjét sem vetette le s egyet, ki a lövés alatt szitt szivarjával nemcsak chance-ait füstöli el, hanem azt is, hogy komoly sportembernek tartsák. Érdekesekek a bécsiek. 7-en jöttek le, főlövészmeisterük Schaller kíséretében. Állítólag a nyert díjakat összeszedezik s osztanak majd, de csak a felén, mert felét a főlövészmeister kapja. Van köztük mészáros, könyvkötő, mechanikus, sőt hivatalnok is. Schaller szerint a Wiener Schützen-Verein Landsturm-schützenkurs tagjai, melyen 200-an vesznek részt. Schaller reményét Fűrstebe helyezte, ki 350 próbálövésből 350-szer talált. A bécsiek már pénteken itt voltak s a verseny napjáig 2100 próbálövést tettek, melyből csak 70 nem talált.

Óriási érdeklődés kísérte Somló Sárika kisaszszony, az egyetlen hölgyversenyző, szereplését! Ő különben az egyetlen résztvevő, ki nem fekvő lö. Gyengéd testét meglöki a hatalmas fegyver, de azért nagy kitartással és szép sikerrel lö. Minél jobban közeledik a befejezéshez a verseny, annál nagyobb az izgatottság, mert ekkor már csak az igazán érdeklődők vannak künn. Az egyes csoportok eredménye a következő:

I-ső sorozat eredménye:

Widmer 10 találó lövés, 30 körszám.
Lestyánszky 10 találó lövés, 27 körszám.
Janda 10 találó lövés, 26 körszám.
Just 10 találó lövés, 25 körszám.
Gotti 10 találó lövés, 24 körszám.
Haller 10 találó lövés, 24 körszám.
Gilibert 10 találó lövés, 22 körszám.
Aebi 10 találó lövés, 21 körszám.
Pálmay 9 találó lövés, 25 körszám.

II. sorozat eredménye:

Lux 10 találó lövés, 35 körszám.
Fűrste 10 találó lövés, 31 körszám.
Nickl 10 találó lövés, 27 körszám.
Widmer 10 találó lövés, 23 körszám.

Pálmay 10 találó lövés, 22 körszám.
 Pasqualino 9 találó lövés, 26 körszám.
 Schütz 9 találó lövés, 27 körszám.
 Aebi 9 találó lövés, 24 körszám.
 Daubenmaier 9 találó lövés, 23 körszám.
 Janda 9 találó lövés, 21 körszám.
 Höcke 9 találó lövés, 19 körszám.
 Lestyánszky 9 találó lövés, 17 körszám.

Végső eredmény:

Az I. díjat, 15,000 koronát és külön tisztelet díjat, a mely egy éremből állott, Widmer Pál (Biel Svájc), nyerte el, 20 találás, 53 kör.

A II. díjat 2000 koronát és egy ezüst érmet elnyerte Lux Károly (Wien), 19 találás 60 kör.

A III. díjat, 1000 koronát és egy ezüst érmet elnyerte Pálmay Ernő (Komárom), 19 találás 50 kör.

A IV. díjat 600 koronát és bronz érmet elnyerte Janda József (Wien), 19 találás 47 kör.

Az V. díjat 500 koronát és bronz érmet elnyerte Auer Mihály (Komárom), 19 találás, 45 kör.

A VI. díjat, 400 koronát és bronz érmet elnyerte Just Arthur (Wien), 19 találás, 44 kör.

A VII. díjat, 300 koronát és bronz érmet elnyerte Lestyánszky Dezső (BEAB), 19 találás, 44 kör.

A VIII. díjat, 100 koronát és bronzérmet elnyerte Hocke Alajos (Wien), 19 találás, 34 kör.

A IX. díjat, 100 koronát és bronz érmet elnyerte Schütz János (Thun).

A X. díjat elnyerte Taugemayer Gáspár (Svájc), 19 találás, 44 kör.

A XI. díjat megnyerte Nemeskéry Kiss Géza, 18 találás, 43 kör.

A XII. díjat megnyert Gotti Pietro (Genua), 18 találás, 43 kör.

A XIII. díjat megnyerte Haller János (Morán), 18, találás, 33 kör.

A XIV. díjat pedig Nitzgel Alfréd (Beac) 14 találás, 13 kör.

A versenynek fél hatkor volt vége, s ekkor dr. Klupathy Jenő lelkesítő beszéde után Szemere Miklós kiosztotta a díjakat, melyek bizony kettő kivételével ismét külföldre vándorolnak.

Különfélék.

A Budapesti Egyetemi Athletikai Club viadala. A labdarugás elterjedése előtti időben ilyenkor már az athlétikai viadalok felé irányult a sportemberek és a közönség figyelme. Most azonban még a f. hó 21-iki hasonló kiválóan rendezett athlétikai viadal sem tud kellő vonzerőt gyakorolni. A labdarugás nagy konkurenciája mellett is meg lehet elégedve a B. E. A. C., mely kiváló szakértelemmel dicséretre méltó buzgalmat fejtett ki a meeting sikere érdekében. A ver-

senyek közül különösen érdekes a $\frac{1}{4}$ ang. mfd-es síkfutás és a magasrugás csapatverseny volt. Előbbi győztes után Nagy József nyerte meg Bodor ellen, utóbbiban az egyetemiek tűntek ki.

A versenyek eredménye a következő:

I. 100 yardos síkfutás juniorok részére.

(A. B. E. A. C. tiszteletdíjért.)

I. Előfutám.

1. Ullerich F., B. E. A. C., $11\frac{1}{5}$ mp.

2. Bemeg I. Postás.

3. Bendl B., B. B. T. E.

II. Előfutám:

1. Déri E., B. A. K. $11\frac{2}{5}$ mp.

2. Korányi B., B. E. A. C.

3. Hollner V., B. B. T. E.

A 100 yardos síkfutás döntőjén: Győztes:

2. Ullerich F.

3. Korányi B.

II. Súlydobás.

A győztes Berzeviczy Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter tiszteletdíját kapta.

Győztes: 1. Juhász I., B. E. A. C., 1050 cm.

2. Zvarinyi Sz., B. E. A. C. 1013 cm.

3. Csorna K., B. E. A. C., 983 cm.

III. 1 ang. mértföldes síkfutás.

Győztes: Bodor Ödön, Postás, 4 p. $55\frac{4}{5}$ mp.

2. Penninger, M. U. E.

3. Hönich A., III. ker. T. és V. E.

Nagy I. feladta.

IV. Magasugrás.

(Egyéni és csapatverseny.)

A clubtagok közötti egyéni győztes Szemere Miklós elnök tiszteletdíját kapja. — A győztes csapat egylete Szokoly Alajos a B. E. A. C. alapító tagjának tiszteletdíját védi, melynek végleges elnyerése ketszeri egymásutáni győzelemhez van kötve.

I. Budapesti Egyetemi Athletikai Club csapata:

Csorna Kálmán 152 cm.

Dánér Béla $170\frac{1}{2}$ cm.

Dr. Gönczy Lajos $180\frac{1}{2}$ cm.

Neidenbach Emil 162 cm.

Ifj. Somody István 167 cm.

Ullerich Ferencz 162 cm.

Összeg 991 cm.

II. Magyar Athletikai Club csapata:

Durand Félix 157 cm.

Nemes Dezső 162 cm.

Reicher László 152 cm.

Polyakovics Elemér 162 cm.

Ifj. Sasse Károly 162 cm.

Urbáry Sándor 162 cm.

Összeg 950 cm.

V $A\frac{1}{4}$ ang. mértföldes stafétafutás döntőjében.

Indultak: B. E. A. C. I., B. B. T. E.

I B. E. A. C. 51 mp. alatt. Korányi, Somody, Ullerich, Gottemann.

II. B. B. T. E.

VI. Távolugrás.

Győztes: Nagy J., B. A. K., 6 m. 16 cm.

Somody István 6 m. 11 cm.

Kovács 6 m. 5 cm.

VII. 220 yard síkfutás handicap.

I. Vadas Gyula, B. E. A. C., 18 m. előny.

II. Darvas Gyula, B. E. A. C. 16 m. előny.

III. Korányi Barna, B. E. A. C., 10 m. előny.

IV. Holics Rezső, M. T. K., 4 m. előny.

VIII. Gerelyvetés.

A győztes a B. E. A. C. tiszteletdíját kapta.

I. Csorna Kálmán, B. E. A. C., 32.60 m.

II. Radó Arthur, B. E. A. C., 32.32 m.

III. Dánér Béla, B. E. A. C., 28.32 m.

IX. $\frac{1}{4}$ ang. mértőföldes síkfutás.

A győztes nagym. Berzeviczy Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter tiszteletdíját kapta.

Nagy B. A. K., 55 mp.

2. Bodor Ödön, B. P. T. S.

P. U.

Az amerikai huszárok gyakorlatai A lovaglás egészen más, mint az európai lovasságnál, mert combsegítség nélkül kell lovagolni, minthogy a karabély és a kard a lovas alsó lábszára alatt van elhelyezve és a felső test a ló mozgását követi. Az ügetésnél az a szokás, hogy a lovas kiüli a lökéseket, de úgy, hogy annyira követi a ló mozgását, hogy ülepe a nyereggel folytonos érintkezésben marad. Az igen jó kiképzési utasítások nem említik ezt a nemét az ügetésnek, de az indiánusoktól és cowboyoktól átvett tradíció folytán annyira gyökeret vert a tiszteknél meg a legénységénél, hogy e szerint ítélik meg a jó lovast. A vágtát keveset gyakorolják, és azzal nem törődnek, hogy hamisan vágtázik-e a ló vagy sem. A lovak ugratására sem fektetnek súlyt, nem is igen vannak akadályok. Rendesen csak 2 láb magas sövényt használnak a gyakorláshoz. árkokat, falakat ugyszólván soha. Az ugratás gyakorlása attól függ, hogy van-e lovárda, vagy nincs és hogy mi az ezredparancsnok nézete az ugratásról. Vannak ezredek, a melyekben sohasem ugratnak, hacsak nem a monkey-drillről van szó.

Monkey-drill (szóról-szóra majomgyakorlat) alatt a nyergeletlen lovon való voltizsálást értik; az amerikai lovas ebben felülmúl minden más nemzetbeli lovast. A voltizsálás különben olyan mint nálunk, csak hogy a különösen jó tornászok a legnehezebb gyakorlatokat végzik több összekötött lovon is. Így p. o. sövényen átugratnak, úgy hogy a sövény előtt leugranak, azután a ló ugrását felhasználva, három-négy lovon átdobva magukat, a negyedikre illetőleg ötödikre ugranak fel. Kitűnő gyakorlat a voltizsálás és növeli az emberek önbizalmát, de nagyon megviseli a lovakat és a szájuk össze-vissza rángattatik; gyakran előfordul, hogy az ezred legjobb voltizsálói közül egy osztályt alakítanak, mely előadásokat tart és néha hetekig egyik városból a másikba utazik az ünnepek díszének emelésére. Ilyenkor a költségeket az a város viseli, melyben a produkciókat végzik.

A gyalog gyakorlatokról nincs semmi különös felemlíteni való, hacsak az nem, hogy a szekereken való tornázást nem ismerik, ellenben sok tornajátékot úznak. A kard csupán a lóháton való viselésre lévén rendelve, ha esetleg gyalog is kell használni, a töltényes övbe akasztják. A lóháton való vivást nem igen gyakorolják.

"Lud. A. közl."

A tornaversenyre jelentkezett intézetek névsora.

Gymnasiumok: Bajai cisterc. kath. 29 tanulóval, Balászfalvi gör. kath. 23, Beregszászi áll. 40, Békéscsabai ág. ev. Rudolf 48, Bpesti I. ker. áll. 80, Bpesti II. ker. kath. s Ferencz-József nevelő int. 24, Bpesti IV. ker. kegyesrendi 32, Bpesti V. ker. áll. 80, Bpesti VI. ker. áll. 90. Bpesti VII. (Baresay-utcai) áll. 80, Bpesti VII. (Damjanich-utcai) áll. 42, Bpesti VII. ker. ág. ev. 54, Bpesti VIII. ker. gyakorló 38, Bpesti VIII. ker. állami 104, Bpesti IV. ker. ev. ref. 75, Bpesti László nyilván. magán 26, Brassói kath. 36, Debreczeni kegyesr. 40, Debreczeni ev. ref. 50, Dés áll. 40, Eperjesi kir. kath. 50, Eperjesi ág. ev. kolleg. 47, Erzsébetvárosi áll. 28, Érsekújvári közs. kath. 34, Fehértemplomi áll. 18, Gyöngyösi áll. 35, Hódmezővásárhelyi ev. ref. 36, Iglói ág. ev. 50, Jászberényi áll. 26, Kaposvári áll. 30, Kassai premontr. 44, Kecskeméti kath. 26, Kecskeméti ev. ref. 24, Keszthelyi kath. 35, Kiskunfélegyházai közs. kath. 42, Kiskunhalasi ev. ref. 43, Kisujszállási ev. ref. 36, Kolozsvári ev. ref. 34, Kolozsvári unit. 36, Losonczy áll. 46, Lőcsei kath. 26, Lugosi állami 22, Máramarosszigeti ev. ref. 40, Mezőturi ev. ref. 40, Miskolci ev. ref. 32, Munkácsi áll. 48, Nagybányai áll. 23, Nagykanizsai kath. 36, Nagykárolyi kath. 41, Nagyenyedi ev. ref. Bethlen colleg. 28, Nagykikindai áll. 38, Nagyszebeni áll. 50, Nagyvárad premontr. 28, Nyiregyházi ág. ev. 34, Nyitrai kath. 28, Pécsi kath. 33, Pozsonyi kath. 55, Pozsonyi ág. ev. lyc. Rimaszombati egyesült prot. 44, Rózsahelyi kath. 22, Sárospataki ev. ref. 50, Selmeczbányai ág. ev. lyc. 44, Sepsiszentgyörgyi ev. ref. Székely-Mikó-kolleg. 40, Soproni ág. ev. lyc. 47, Szabadkai városi 16, Szarvasi ág. ev. 50, Szegedi áll. 44, Szegedi városi 43, Szegszárdi állami 27, Szentgotthardi áll. 28, Székelyudvarhelyi ev. ref. 28

Polgári és kereskedelmi iskolák: Bpesti VII. ker. közs. polg. 50, Bpesti VIII. ker. községi polg. 60, Hosszúfalusi áll. polg. 15, Győri felső keresk. 31, Káransebesi áll. polg. 16, Késmárki áll. felső keresk. 30, Miskolci felső keresk. 46, Nagybecskerek polg. és felső keresk. 40, Kolozsvári keresk. Akad. Röser János nyilván. felső keresk. 80.

Tanítóképző intézetek: Aradi áll. 49, Bpesti I. kerületi áll. 80, Bajai állami 20, Dévai áll. 50, Eperjesi gör. kath. 24, Iglói áll. 36, Kiskunfélegyházai áll. 36, Máramarosszigeti áll. 30, Sárospataki áll. 50, Székelykereszturi áll. 36.

A Magyar Turista Egyesület Budapesti Osztálya a középisk. tanulók részére (V—VIII. osztály) pályázatot hirdetett egy legalább 3 napra terjedő hazai turista utnak leírására. A pályázat eredményeül 1904-ben beadott 28 mű; ebből jutalomban és dícséretben részesült összesen 10 mű; ezek közé tartozik Laidl László zalaegerszegi főgimn. VII. oszt. tan. dolgozata „Zalamegyei képek” czímmel jutalma Thirring G. könyve: Budapest környékének leírása. A pályázat eredményét a

főgimnázium igazgatója a főgimnáziumi szavalókör utóbbi gyűlésén közölte az ifjúsággal és adta át Laidl Lászlónak buzdító szavak mellett a jutalmat. Pályadíjat még a következő 8 intézet tanulói nyertek: budapesti II. ker. kir. kath. főgimnázium, győri áll. főreálisk. kiskunhalasi ev. ref. főgimn., kolozsvári unit kollegium marosvásárhelyi ev. ref., mezőturi ev. ref., ungvári kir. kath. és zombori áll. főgimnázium. *M. Paizs*

Országuti kerékpárverseny. A Fővárosi Kerékpár-Egylet f. hó 7-én a gödöllői országuton rendezett országos kerékpárversenyének eredménye:

50 kilométeres verseny.

1. Husztolesz Ferenc, F. K. E. 1 óra 32 p. (országos rekord.)

2. Takács István, V. K. K.

3. Takács Ferenc V. K. K.

4. Vass János V. K. K.

30 kilométeres junior verseny.

1. Rojkó József C. K. E. 1 óra 4 p.

2. Guzsek Kálmán, G. K. E. 1 óra 6 p.

3. Jónás István, Cs. K. E.

20 kilométeres kezdők versenye.

1. Hermann Henrik, E. K. E. 43 p.

2. Stuhlick József, K. K. E. 43 p. 39 mp

3. Hegedüs Jenő, V. K. K.

4. Vobiczky Imre, V. K. K.

— **Vermes Lajos jubileuma.** Nagybudafalvi Vermes Lajos, a kolozsvári egyetem tornatanára, az országos hírv sportférfit, a kinek a magyar sportélet fejlődése körül oly hervadhatlan érdemei vannak, az idén ünnepli a sportélet terén kifejtett nagyarányu működésének 25 éves jubileumát. Az évfordulót Kolozsvárt is, a hol a köztisztvisletben álló jubilánsnak szintén nagy érdemei vannak, megfogják ünnepelni, még pedig szeptemberben. A jubileum rendező-bizottság már is szervezkedik s nagyarányu, méltó ünnepet óhajt rendezni a kiváló sport férfit érdemeinek kellő méltatására, s elismerésére. Vermes Lajos jubileumát már a nyár folyamán Szabadkán szülővárosában is meg fogják ünnepelni, s az előkészületek nagyon régen folynak az ünnep minél fényesebb keretüvé tételére. Szabadkán ugyanis nagy alkotások, sok önfeláldozást igénylő munka tették a jubiláns nevét tiszteltté, s egyéniségét közszeretben állóvá, épen úgy, mint nálunk, a hol a sportélet fejlődésében a legkomolyabb hivatásu szerepet töltötte be mindig, az elismerés gyakori nyilvánulása mellett.

Óvás!

Tudomásunkra jutott, hogy idegen gyárból származó oly pneumaticok vannak forgalomban, melyekre **védjegyhamisítás szándékával**

„Continental“

szó van bélyegezve.

Figyelmeztetjük t. vevőinket és a nagyközönséget, hogy a valódi

CONTINENTAL-PNEUMATIC

a gummiba préselt **sas** védjegyről ismerhető fel.

Egyszersmind kinyilatkoztatjuk, hogy feljelentéseket, melyek a védjegybitorlás felderítésére és megbüntetésére vezetnek, szívesen és busásan jutalmazunk.

Magyar ruggyantaárugyár részvénytársaság
Budapest.

Vivók körében

sensatiót kelt a gummiból készült, szabadalm.

„Damascinus“- kardmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva **nem nyomja a kezét, elhárítja a kard csuszását, megóvjaa a keztyűt a kopástól.**

A cs. és kir. hadügyministerium 1522 1896. sz. rendeletével tanítási czélokra ajánlotta.

Bármely kardra könnyen ráerősíthető.

Legtöbb államban szabadalmazva.

Viszontelárusítók kerestetnek.

Magyar ruggyantaárugyár részvénytársaság
Budapest.